

tir. Bu kısımda sırasile kanunların ihtilâfı ve bu sahada maliyeci müelliflerimizin mütalâaları ve nihayet millî ve yabancı mahakim içtihatları tetkik edilmektedir.

Bu kıymetli eserin mütalâasını hem iktisatçı ve hem de hukukçularımıza tavsiye ederiz.

Dr. Refii - Şükrü SUVLA

TARIK T. DÜMER, Türkiye İş Bankası A. Ş. (La Banque d'affaires de Turquie S. A. et son rôle économique en Turquie). 208 sahife. Lausanne, Imprimerie Ère Nouvelle 1938.

Lausanne Üniversitesine İktisadî ve Ticarî İlimler doktora tezi olarak takdim edilen bu eseri müellif altı fasıla ayırmıştır. Müellif, «Banka Faaliyeti» adını taşıyan birinci fasılda, 19 uncu asırda garbî Avrupa memleketlerinde müşahede edilen geniş ve seri sanayi inkişaf hareketile yine bu memleketlerde aynı devirde vukua gelen kredi müesseseleri tekâmül ve tezayüdü hareketi arasındaki rabıta ve yakın alâkayı tebarüz ettirmektedir. Anonim şirketlerin sanayiim ilerlemesinde ne derecede mühim rol oynadığını tebarüz ettiren Tarık T. Dümer garbî Avrupadaki seri kalkınmanın Osmanlı İmparatorluğu bünyesinde aksülâmeller yapmaktan hâli kalmadığını izah etmektedir. Bu suretle eserin birinci faslı aynı zamanda Cumhuriyet devrine kadar Osmanlı İmparatorluğunun mücmel bir banka tarihini de ihtiva etmektedir.

Dr. Dümer eserinin ikinci faslına Türkiye İş Bankası A. Ş. nin iktisadî rolü ismini vermiştir. Bu fasılda evvelâ İş Bankaları hakkında umumî malûmat verilmekte bilâhare Türkiye İş Bankasının sebep ve tarzı tesisi anlatılmaktadır. Kitabın üçüncü faslından itibaren banka tekniğini tetkike başlıyan müellif evvelâ klâsik mahiyet almış bulunan pasif ve aktif muameleler tasnifini ele almaktadır. Pasif muameleler kısmında Türkiye İş Bankasının sermaye, rezerv, depo ve tasarruf mevduatı hesapları incelenirken garp memleketlerindeki mümasil müesseseler bilânçolarile muvaffakiyetli mukayeseler de yapılmıştır.

Eserin dördüncü faslında T. İş Bankasının aktif muameleleri tahlil olunmaktadır. Bu fasılda bilhassa Bankanın ticarî, smâi ve zirai işletmeler sahasındaki faaliyeti ve memleketin ekonomik bünye-

sine yaptığı hizmetler «iştirâkler» kısmında mütalâa olunmaktadır.

Kitabın son fasıllarında memleketimizde kredi ve banka mevzuatına İş Bankasının rantabilitesini tetkik etmiş olan **Dr. Tarık T. Dümer** intihap ettiği sahada verimli bir eser vücuda getirmiştir. Türkiyede bankacılık ve bilhassa Türkiye İş Bankası hakkında etüd yapmak isteyenlere tasvirî tahlilini yaptığımız bu kitabı hararetle tavsiye ederiz.

Dr. Refii - Şükrü SUVLA

Prof. G. KESSLER: İçtimaiyata Başlangıç. Türkçeye çeviren: **Fındıkoğlu Ziyaeddin Fahri.** — İstanbul Üniversite yayınlarından : No. 71. — İstanbul (Arkadaş Basımevi) 1938. — 272 sahife. — Fiyatı: 135 krş.

« İçtimaiyata Başlangıç » Prof. **Gerhard Kessler**'in İstanbul Üniversitesinde birkaç senedenberi vermekte olduğu sistematik derslerin kitap haline getirilmesile hazırlanmış bir eserdir. Esasen müellifin üslûbunda ötedenberi alışık olduğumuz temiz bir vuzuh ve sadelikten başka mütercimim tecrübeli kalemi eserin bahusus müptedi okuyucu tarafından hazmedilmesini bir kat daha kolaylaştırmıştır.

Eserde bizi asıl alâkadar eden cihet, memleketimizdeki içtimaiyat an'anelerinin tam aksi olan bir istikametın temsil edilmiş olmasıdır. Ötedenberi şiddetli bir taassupla sıkı sıkıya bağlı kalman **Durkheim** sosyolojisine karşı onun taban tabana zıddı olan bir sistemin mübalâğalı hatlariyle de olsa memleket kültürüne tanıtılmış olması hiç şüphesiz büyük bir memnuniyetle karşılanmaya değer ; buna çoktan ihtiyaç vardı. Gerçi, biraz aşağıda da izah edeceğimiz veçhile, bunlardan biri ifrat ise, öbürünün tefrit olduğuna şüphe etmemek lâzım gelir. Mamafih, içtimaiyat literatürümüzde yan yana yer alan bu iki zıd sistem arasında mutavassıt yolu seçmenin, onlardan gelişi güzel yalnız birisine bağlı kalmaktan daha kolay olacağını zannetmemeliyiz.

Eserin aşağıda tahlil ve tenkidine girişeceğimiz bazı esaslarını şimdilik bir kenara bırakarak kitabı evvelâ şekil ve tertip bakımından tetkik ettiğimiz zaman esere başından sonuna kadar zamanımız sosyolojisine has yeni, kuvvetli temayüllerin hâkim olduğunu görüyoruz. Bu itibarla **Kessler**'in kitabında temsil ettiği sisteme tam mânâsile bugünün sosyolojisi demekle hata etmiş olmayacağımızı zan edivorum. Distan görünüşüne nazaran, « münasebetler ilmi » - yahut